

V. Doroshenko

State promoting infrastructural maintenance of energy-saving enterprises civil construction

The paper studies the problem of infrastructural maintenance of energy-saving enterprises civil construction. The directions of the state support the implementation of infrastructural maintenance of energy-saving enterprises civil construction, providing for consideration of structural components: personnel, information and consulting, financial, economic, legal and regulatory.

Keywords: state assistance, infrastructural maintenance, energy, civil construction companies.

УДК 658.512.6:519.863:005.82

І.В. Вахович

канд. екон. наук, доц

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ
САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ**

Охарактеризовані особливості здійснення саморегулювання в будівництві в Україні. Наведений позитивний досвід забіжних країн. Розроблені рекомендації щодо напрямів вдосконалення діяльності саморегулівних організацій в будівництві.

Ключові слова: саморегулівні організації, будівництво, сертифікація, експерт, відповідальний виконавець

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що найбільша результативність притаманна системі обмежень, встановленій безпосередньо самими

учасниками ринку. Суб'єкти, які здійснюють певний вид діяльності, найкраще розуміють, які вимоги та обмеження мають бути встановлені для цього виду діяльності – щодо процесів виробництва, якості використовуваної сировини, кваліфікації працівників та в результаті – до якості продукції чи послуги, що надається. Встановлення для членів самоврядної організації, добровільного об'єднання підприємств таких вимог та обмежень, контроль за їх дотриманням називається саморегулюванням. Саморегулювні організації (СРО) функціонують у різних галузях економіки, зокрема і в будівництві. Визначення напрямів вдосконалення діяльності СРО в будівельній галузі України є актуальною задачею.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Питання розвитку саморегулювання в будівництві не досить широко освітлена у працях вітчизняних вчених. Основними з них цикл статей фахівців Науково-дослідного інституту будівельного виробництва, присвячених зарубіжному досвіду саморегулювання у будівництві та побудові Концепції розвитку саморегулювання у будівництві в Україні [1-3]. Також окремі питання щодо діяльності СРО розглядалися такими вченими, як Сліпенчук Г.В., Сердюк А.В., Білецька тощо. Порядок реєстрації СРО в будівництві затверджений Мінрегіоном досить недавно, отже аналіз функціонування СРО в будівельній галузі України висвітлений недостатньо.

Метою статті є аналіз діяльності СРО в будівельній галузі України та розробка рекомендацій щодо напрямів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України «Про архітектурну діяльність» [4] в Україні можуть створюватися і діяти саморегулювні організації у сфері архітектурної діяльності.

Саморегулювними організації є неприбуткові добровільні об'єднання фізичних та юридичних осіб, що провадять підприємницьку та професійну діяльність, набувають статусу саморегулювних організацій з дня їх реєстрації центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, і внесення відомостей про них до державного реєстру саморегулювних організацій у сфері архітектурної діяльності.

Згідно з цим же Законом СРО у сфері архітектурної діяльності визначають правила і стандарти підприємницької та професійної діяльності, обов'язкові для виконання всіма членами таких організацій, а також передбачають механізм відшкодування збитків, завданих споживачам унаслідок надання членами саморегульованої організації товарів, виконання робіт (послуг) неналежної якості.

СРО у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень проводити професійну атестацію виконавців робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, та залучатися до ліцензування господарської діяльності членів саморегульованої організації. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері архітектури, визначає порядок реєстрації таких організацій. Контроль за діяльністю саморегульованих організацій у сфері архітектурної діяльності здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури.

Порядок реєстрації саморегульованих організацій у сфері архітектурної діяльності затверджено Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 13.05.2014 № 137 [5].

Згідно з цим наказом об'єднання можуть бути зареєстровані Мінрегіоном України як саморегульовані організації, якщо вони відповідають таким критеріям:

- утворені і діють на засадах самоврядування;
- установчі документи містять фіксоване членство;
- об'єднують у своєму складі не менше 25 відсотків від загальної кількості фахівців, які отримали кваліфікаційний сертифікат за відповідним напрямом професійної атестації, проведеної у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2011 року № 554 "Деякі питання професійної атестації відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури" (для об'єднань фізичних осіб), або не менше 700 юридичних осіб, з яких понад 55 відсотків - будівельні підприємства, що мають відповідну ліцензію, чи виробників будівельних матеріалів, виробів та конструкцій, сукупна частка яких на ринку не менш як за п'ятьма основними видами продукції перевищує 20 відсотків (для об'єднань юридичних осіб);

- мають відокремлені підрозділи в усіх регіонах України;
- визначили правила і стандарти підприємницької чи професійної діяльності, а також механізми контролю за їх дотриманням;
- мають досвід роботи за напрямом підприємницької чи професійної діяльності, за яким передбачається здійснювати саморегулювання, не менше двох років.

До реєстру саморегулювних організацій у сфері архітектурної діяльності включені 3 організації:

- Гільдія інженерів технічного нагляду за об'єктами будівництва;
- Асоціація експертів будівельної галузі;
- Гільдія проєктувальників у будівництві.

Досвід функціонування СРО у світі свідчить, що до основних функцій саморегулювних організацій відносять [1]:

- розробку правил професійної етики, процедур контролю за дотриманням цих правил організаціями-членами, санкцій у разі порушення правил, процедур вирішення спірних ситуацій тощо;
- визначення відповідності будівельної організації вимогам, які пред'являються до учасників будівельної діяльності;
- сертифікацію робітників та інженерно-технічного персоналу;
- організацію навчання та підвищення кваліфікації кадрів;
- аналіз діяльності організацій-членів, надання рекомендацій щодо її вдосконалення;
- представлення інтересів організацій-членів в Уряді;
- забезпечення правового регулювання та захист інтересів організацій-членів;
- інформаційне забезпечення організацій-членів, наприклад щодо змін в законодавчій базі;
- обмін передовим досвідом роботи будівельних підприємств;
- міжнародне співробітництво.

В Україні основною функцією СРО у сфері архітектурної діяльності є підвищення кваліфікації та атестація фахівців. Атестовані фахівців не автоматично стають членами Гільдій чи Асоціації, необхідно заповнити

відповідну заяву, сплатити членській внески. У той же час незрозумілими є переваги членства для членів цих СРО.

Списки членів представлені на сайті Гільдії інженерів технічного нагляду за об'єктами будівництва представлені списки членів Гільдії за регіональними відділеннями та на сайті інженерів технічного нагляду за об'єктами будівництва.

На сайті Асоціації експертів будівельної галузі представлені реєстри:

- атестованих експертів містобудівної документації;
- атестованих експертів виконавців експертизи проектної документації;
- атестованих експертів виконавців технічної експертизи;
- атестованих експертів - виконавців технічного обстеження.

Список членів Асоціації на сайті не представлений.

У світовій практиці перевагою членства є те, що СРО гарантує замовникам якість послуг, наданих своїми. В протилежному випадку – матеріальне відшкодуванням завданих збитків. Таким чином член СРО автоматично стає більш конкурентним ніж не члени.

Висновки: За формальними ознаками СРО у сфері архітектурної діяльності мають відповідні Правила професійної етики, механізми контролю за їх виконанням, механізм відшкодування збитків, проте широкому загалу це невідомо, а отже таким чином зводяться нанівець переваги членства для членів СРО, яке полягає в підвищенні їх конкурентоспроможності через членство в СРО. Отже одним із першочерговим напрямком розвитку діяльності СРО у сфері архітектурної діяльності має бути популяризація переваг, які надаються її членам.

Список літератури:

1. Зарубіжний досвід саморегулювання в будівництві / А. В. Беркута, В. А. Осинська, О. М. Галінський, І. В. Вахович. // Будівельне виробництво. – 2010. – №52. – С. 3–8.

2. Галінський О. М. Концептуальні підходи щодо переходу будівельної галузі України на засади саморегулювання / О. М. Галінський, І. В. Вахович, Н. М. Вакуленко. // Будівельне виробництво. – 2010. – №52. – С. 11–16.

3. Вакуленко Н. М. Зарубіжний досвід саморегулювання в будівництві / Н. М. Вакуленко, Т. В. Жмуденко. // Будівельне виробництво. – 2010. – №52. – С. 8–11.

4. Закон України «Про архітектурну діяльність» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/687-14>.

5. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Порядку реєстрації саморегульованих організацій у сфері архітектурної діяльності» 13.05.2014 № 137. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0573-14>

І.В. Вахович

Особенности функционирования строительных саморегулируемых организаций в Украине

Охарактеризованы особенности осуществления саморегулирования в строительстве в Украине. Приведенный положительный опыт зарубежных стран. Разработаны рекомендации относительно направлений совершенствования деятельности саморегулируемых организаций в строительстве.

Ключевые слова: саморегулируемые организации, строительство, сертификация, эксперт, ответственный исполнитель

I. Vahovich

FEATURES OF CONSTRUCTION IN UKRAINE SROs

The features of the self-regulation in construction in Ukraine. We have positive experience of wider. The recommendations on the direction of improvement of the activity of self-regulatory organizations in construction.

Key words: self-regulatory organizations, construction, certification, expert, performer of works.